

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 384/2010-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 19. októbra 2010 predbežne prerokoval sťažnosť I. L., N., toho času vo výkone trestu odňatia slobody v Ústave na výkon trestu odňatia slobody L., zastúpeného advokátom JUDr. V. B., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2, čl. 49 a čl. 50 ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Tdo 20/2010 z 24. júna 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť I. L. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. septembra 2010 doručená sťažnosť I. L., N., toho času vo výkone trestu odňatia slobody v Ústave na výkon trestu odňatia slobody L. (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2, čl. 49 a čl. 50 ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Tdo 20/2010 z 24. júna 2010.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 1 T 141/07 z 21. februára 2008 uznaný vinným z trestného činu lúpeže podľa § 188 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) a odsúdený na základe aplikácie ustanovení § 47 ods. 2 a § 39 ods. 2 Trestného zákona k trestu odňatia slobody v trvaní 25 rokov. Výrok týkajúci sa uloženého trestu okresný súd odôvodnil skutočnosťou, že sťažovateľ bol už v minulosti dvakrát potrestaný nepodmienečným trestom odňatia slobody, a síce v prvom prípade za pokus trestného činu ublíženia na zdraví podľa ustanovenia § 221 ods. 1 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 140/1961 Zb.“) a v druhom prípade za trestný čin lúpeže podľa ustanovenia § 234 ods. 1 citovaného zákona. Rozsudok okresného súdu sp. zn. 1 T 141/07 z 21. februára 2008 bol potvrdený uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 To 20/2008 zo 6. mája 2008, proti ktorému podal sťažovateľ dovolanie, ktoré odôvodnil dovolacími dôvodmi v zmysle ustanovení § 371 ods. 1 písm. h) a písm. i) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“), a síce, že mu bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby a že rozhodnutie krajského súdu je založené na nesprávnom použití ustanovenia § 47 ods. 2 Trestného zákona. Najvyšší súd podané dovolanie uznesením sp. zn. 4 Tdo 20/2010 z 24. júna 2010 odmietol podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku.

Sťažovateľ citujúc obsah ustanovení § 47 ods. 2 a § 437 ods. 5 Trestného zákona a § 43 ods. 1 zákona č. 140/1961 Zb. poukazuje na to, že ustanovenie § 47 ods. 2 Trestného zákona upravuje podmienky ukladania trestu odňatia slobody pre páchatel'a, ktorého súd odsudzuje za dokonaný trestný čin z kategórie tu taxatívne vymedzených trestných činov, za ktorý už bol v minulosti, hoci aj v štádiu pokusu, dvakrát potrestaný nepodmienečným trestom odňatia slobody. V nadväznosti na to sťažovateľ uvádza znenie prechodného ustanovenia § 437 ods. 5 Trestného zákona, podľa ktorého sa ustanovenie § 47 ods. 2 citovaného zákona vzťahuje aj na osobu, ktorá bola potrestaná za niektorý z trestných činov uvedených v ustanovení § 43 ods. 1 zákona č. 140/1961 Zb., ak táto osoba spáchala ďalší trestný čin uvedený v ustanovení § 47 ods. 2 Trestného zákona po nadobudnutí účinnosti tohto zákona. V nadväznosti na to sťažovateľ zdôrazňuje, že obsah ustanovenia § 43 ods. 1

zákona č. 140/1961 Zb. ustanovuje podmienky ukladania trestu páchatel'ovi, ktorého súd odsudzuje za niektorý z tu taxatívne stanoveného okruhu trestných činov, ak bol už za takéto trestné činy dvakrát potrestaný a trest aspoň sčasti vykonal.

Sťažovateľ argumentuje, že systematickým výkladom dotknutých ustanovení Trestného zákona a zákona č. 140/1961 Zb. možno dospieť k záveru, že jedným z predpokladov aplikácie tzv. zásady „trikrát a dost“ je buď predchádzajúce dvojnásobné potrestanie nepodmienečným trestom odňatia slobody za niektorý z trestných činov vymedzených v ustanovení § 47 ods. 2 Trestného zákona spáchaných hoci aj v štádiu pokusu, alebo predchádzajúce dvojnásobné potrestanie, avšak za dokonaný trestný čin z palety trestných činov vymedzených ustanovením § 43 ods. 1 zákona č. 140/1961 Zb. V tejto súvislosti sťažovateľ poukazuje na to, že v jeho prípade išlo o predchádzajúce dve potrestania za trestné činy, ktoré sú síce vymedzené v spomínanom ustanovení § 43 ods. 1 zákona č. 140/1961 Zb., avšak jedným z nich bolo potrestanie len za pokus takéhoto trestného činu. Z toho vyvodzuje sťažovateľ záver, že v jeho veci neboli podmienky na aplikáciu zásady „trikrát a dost“ splnené a všeobecný súd pri rozhodovaní o treste použil v jeho prípade v trestnom práve neprípustnú metódu analógie.

Podľa sťažovateľa uznesením najvyššieho súdu, ktorým jeho dovolanie odmietol, bolo v jeho prípade porušené „základné práva nebyť stíhaný ani pozbavený slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon“, podľa čl. 17 ods. 2 ústavy, „základné právo, aby len zákon ustanovil, aký trest možno uložiť za spáchanie trestného činu“, podľa čl. 49 ústavy a „základné právo, aby sa trestnosť činu posudzovala a trest sa ukladal podľa zákona účinného v čase, keď bol čin spáchaný s tým, že neskorší zákon sa použije, ak je to pre páchatela priaznivejšie“, podľa čl. 50 ods. 6 ústavy.

Na základe uvedeného sťažovateľ v závere sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd vo veci nálezom vyslovil, že uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Tdo 20/2010 z 24. júna 2010 bolo porušené jeho základné právo „nebyť stíhaný ani pozbavený slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon“, zaručené čl. 17 ods. 2 ústavy, čl. 19 a čl. 50 ods. 6 ústavy, zrušil toto uznesenie a vrátil vec najvyššiemu súd na ďalšie konanie a zaviazal najvyšší súd na úhradu trov právneho zastúpenie sťažovateľa.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ v sťažnosti namieta porušenie čl. 17 ods. 2, čl. 49 a čl. 50 ods. 6 ústavy.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 49 ústavy len zákon ustanoví, ktoré konanie je trestným činom a aký trest, prípadne iné ujmy na právach alebo majetku možno uložiť za jeho spáchanie.

Podľa čl. 50 ods. 6 ústavy trestnosť činu sa posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona účinného v čase, keď bol čin spáchaný. Neskorší zákon sa použije, ak je to pre páchatel'a priaznivejšie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu vôbec nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím (postupom) orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namieta, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02, II. ÚS 17/05).

Článok 17 ods. 2 ústavy obsahuje garancie pre rôzne formy pozbavenia osobnej slobody vrátane trestného konania (napr. výkon trestu odňatia slobody, ochranného liečenia a ochrannej výchovy).

Článok 49 ústavy je ústavným princípom hmotnoprávneho charakteru, ktorý ustanovuje, že iba zákon, teda zákonodarca môže definovať trestné činy a tresty za ich spáchanie (*nullum crimen, nulla poena sine lege*), a ktorý zároveň vylučuje extenzívny výklad trestného zákona alebo použitie analógie v neprospech obvineného.

Z tohto princípu vyplýva subjektívne právo osoby, aby mohla byť trestne postihnutá spôsobom ustanoveným zákonodarcom len za konanie, ktoré ustanoví ako trestný čin iba zákonodarca, a to len uložením trestu, ktorý takisto vymedzí zákonodarca (pozri III. ÚS 61/01).

Článok 50 ods. 6 ústavy zakotvuje korelát princípu zákonnosti trestných činov a trestov, a to zásadu zákazu spätného pôsobenia trestného zákona.

Článok 49 a článok 50 ústavy predstavujú hmotnoprávne garancie v oblasti trestného práva. Sekundárnym dôsledkom ich porušenia v trestnom konaní pri rozhodovaní o treste je porušenie garancií poskytovaných čl. 17 ods. 2 ústavy týkajúcich sa pozbavenia osobnej slobody v podobe uloženého trestu odňatia slobody.

Podstata námietok sťažovateľa spočíva v tvrdení, že v rámci trestného konania vedeného proti jeho osobe došlo pri ukladaní trestu k nesprávnej aplikácii ustanovenia § 47 ods. 2 Trestného zákona. Sťažovateľ pri podaní dovolania túto námietku subsumoval pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. O uvedenú argumentáciu opiera aj námietku porušenia v sťažnosti označených článkov ústavy uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Tdo 20/2010 z 24. júna 2010.

Ústavný súd pripomína svoju stabilizovanú judikatúru (napr. II. ÚS 78/05, IV. ÚS 301/07, IV. ÚS 273/08), ktorej súčasťou je aj právny názor, že orgán verejnej moci zásadne nemôže byť porušovateľom základných práv, práv a princípov hmotného charakteru, ku ktorým patria aj sťažovateľom označené články ústavy, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že orgán verejnej moci súčasne porušil ústavnoprosesné princípy vyplývajúce z čl. 46 ústavy [resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“)]. O prípadnom porušení označených článkov ústavy by bolo možné uvažovať zásadne len vtedy, ak by zo strany (v tomto prípade) najvyššieho súdu primárne došlo k porušeniu niektorého zo základných práv alebo ústavnoprosesných princípov vyjadrených v čl. 46 ústavy.

Predpokladom vykonania kontroly ústavnej konformnosti rozhodnutia najvyššieho súdu je uplatnenie námietky porušenia garancií spravodlivého súdneho procesu zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. Takúto námietku však sťažovateľ v podanej sťažnosti ani formálne, avšak ani obsahovo vôbec neuplatnil.

Bez konštatovania porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy je vylúčený záver o porušení čl. 49 a čl. 50 ods. 6 ústavy a následne čl. 17 ods. 2 ústavy. Preto pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím najvyššieho súdu a obsahom článkov ústavy, porušenie ktorých sťažovateľ namietal, ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. októbra 2010